Ч. 2 Середа 5 (17) січня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адмініcтрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адмініcтрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостсвах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Сойм краєвий.

3. Засїдане з дня 15. сїчня 1894 року.

На початку сего засїданя відчитано спис петиций, з котрих найважнїйші: петиция Львова о заложенє дому примусової роботи; — Косова о помноженє ярмарків; — Клепарів о часткове прилученє єго до Львова; — Юсептичі о запомогу для краму громадского; — Пархач о засадженє деревиною видм піскових; — жителї Галича о запомогу для потерпівших від повени; — петиция товариства дяків і „Шкільної помочи“ в Станіславові; Видїл повіт. в Снятинї в справі закладаня повітових кас ощадности і т. д.

Пос. Гурик підпирав петицию мешканцїв міста Галича о підмогу для потерпівших від нещастя елементарного минувшого року. Мешканцї міста Галича не дістали доси — говорив пос. Гурик — нїякої підмоги нї з фондів державних нї краєвих, а коли би хто сказав, що ті мешканцї повинні найти підмогу в своїх власних фондах громадских, то треба на се заявити, що адмінїстрация фондів громадских така лиха і такі в нїй непорядки, що управителї тих фондів засядуть незабавом на лаві обжалованих.

Маршалок повідомив, що уконституували ся отсї комісиї: буджетова, вибравши презесом дра Дунаєвского, заступниками презеса ґр. Стан. Баденього і ґр. Ів. Стадніцкого, а секретарями ґр. Сципия і Пашковского; — шкільна вибравши презесом кн. Юр. Чарторийского, заступником ґр. Стан. Тарновского старшого, а секретарями Реп и Цьвиклиньского; — дорогова вибравши презесом ґр. Менціньского, заступником ґр. Ромера, секретарем Фр. Єнджейовича; — адмінїстрацийна, вибравши презесом Залеского, заступником ґр. Щасн. Потоцкого, а секретарями Ник. Торосевича и Тшецеского.

Справозданя Видїлу краєвого: о підпираню краєвої культури на поли будівель водних; о викопуваню нагляду над громадами і репрезентациями повітовими; в справі провізориї буджетової на 1. квартал 1894 р.; з проєктом реформи оплат від спадщин в хосен краєвого фонду шкільного; в справі зрівнаня плат урядників концептових Видїлу краєвого з платами урядників державних; в справі устроєня курсів рільничих при школах народних; в справі утвореня в шпитали св. Лазаря в Кракові відділів для недуг гортанки — придїлено дотичним комісиям.

Пос. Скалковский мотивував свое внесенє в справі помочи для потерпівших від неврожаю. Бесїдник сказав, що всяка поміч зі сторони держави і краю не принесла би нїякого хісна, наколи би в сторонах, діткнених неврожаєм, переводжено екзекуциї податкові безвзглядно. З тої причини поставив він слїдуюче внесенє:

1. Поручає ся Видїлови краєвому, щоби представив Соймови як найскорше відповідні предложеня що-до визначеня з фондів краєвих відповідної суми, котра уможливила би уділити поміч населеню сїльскому, загроженому голодом і не маючому средств поробити засіви весняні, рівно-ж і находячим ся в такім самім положеню властителям менших фільварків і посесорам.

2. Взиває ся правительство, щоби виставало ся з фондів державних о відповідну запомогу на цїли висше згадані і уможливило в той спосіб розвиток на ширші розміри акциї ратункової для принесеня успішної помочи рільничому населеню.

3. Взиває ся правительство, щоби поручило властям скарбовим — здержати в околицях навіщених неврожаєм або повенню примусове стяганє податків і инших належитостий правительственних до кінця вересня с. р. — Внесенє се відіслано до комісиї буджетової.

Пос. Фрухтман мотивував слїдуюче внесенє: Взиває ся правительство: 1) щоби усунуло постанови §. 8 розпорядженя мінїстерства судівництва і скарбу з дня 26. мая 1890 р. і признало пільги у вимірі належитостий правних, заведені §-ом 1-шим закона з 31. марта 1890, також в случаях перенесеня ідеальних частий таких недвижимостий, котрих вартість перевисшає квоти 500 зр., 4.000 зр., евентуально 8.000 зр., коли вартість перенесеної части ідеальної єсть задержана в рамах закона з дня 31. марта 1890 р.; — 2) щоби в дорозї адмінїстрацийній, а евентуально в дорозї закона усунув дотеперішну практику, після котрої ц. к. власти скарбові в случаях, коли ц. к. суди виміряють належитість спадкову, що має заплатити ся марками стемплевими, — на случай недоставленя марок стемплевих в осьмидневнім речинци — стягають потрійну належитість від осіб обовязаних. — Внесенє відіслано до комісиї правничої.

При доповняючих виборах одного члена до комісиї громадскої вибраний посол Недїльский.

Опісля відчитано внесенє пос. ґр. Станїслава Баденього зміняюче постанови закона о обовязках удержуваня шкіл народних. Доси давали громади на платню учителїв 9 проц.

2)

Похатник.

(Повість з американьского житя — О. Руппіюса.)

(Дальше).

Вечером другого дня сидїв молодий чоловік знову на давнїм своїм місци, але не зважав анї крихти на той рух людий перед єго очами. Зажурену голову спустив в долину. Судьба не одного молодого Нїмця, як єї сночи представив єму Зайферт, зробила на него більше враженє, як він то сам собі признавав. Ще того самого вечера перечислив свої гроші і зі страхом побачив, що їх стало значно менше. На другий день рано обійшов всїх знакомих, щоби виробити собі ясне понятє о виглядах, які може мати, але все, що зорудував, скінчило ся на тім, що в сїй хвили годї вишукати для него відповідного становища; з часом може що й знайде ся, лиш треба зачекати і не тратити надії, бо то чей не можна так від разу щось знайти. Але Гельмштедтови представлялись нинї річи зовсїм инакше, як вчера, і він видїв, що вже незадовго прийде час, коли не буде мати нїякого способу до житя, а єго будуть так само потїшати. Видїв, що треба конче якось самому брати ся до дїла і виборювати собі істнованє, але як? Він був пруским урядником; в часї революциї, що закінчила ся нещасливо, розєднив ся з державою і родиною та перенїс ся в добрій надії до краю свободи без всякого пляну, діставши з батьківскої руки послїдну запомогу. Не вивчив ся нїчого більше, лиш як раз того, чого єму було треба, щоби заробити собі на хліб насущний і чого вимагало загальне образованє; практичного знаня, щоби з ним дати собі тут раду, не мав нїякого. Чим більше розважав свої здібности, тим більше приходив до переконаня, що Зайферт в сїм дїлї має рацию. Щоби стати тут за учителя при якій нїмецкій школї, не мав до того потрібного знаня; хоч би став навіть бакаларем, не знав би, як взяти ся до того — а всеж таки учителем міг би ще найскорше стати. Щоби стати за помічника купецкого або бухгальтера, то не лиш не мав нї найменшого понятя о купецтві, але ще й не розумів анї словечка по анґлійски. З тої самої причини не міг знайти роботи при нїякій часописи. Умів лиш досить добре грати на фортепянї, але кілько-ж то вже учителїв музики бачив він без хліба! — Стане хиба учителем! Але як дістати ся на учителя? Хиба піде завтра розвідувати ся і буде бігати за тим від рана до ночи.

Оттак уложив він собі в своїй голові і похилив єї в долину, коли нараз стануло перед ним щось темного — він споглянув і побачив перед собою ту саму паню, що вчера, а она так само усьміхаючись споглядала на него. Занепокоєний, що знов так само буде в клопотї з бесїдою, схопив ся, але почув запитане в чисто нїмецкій мові: „Чи не Август Гельмштедт вам на імя?

— Так єсть, так дїйстно називаю ся! — відповів він здивований не мало і видивив ся на питаючу — з ким же маю честь....

— Не конче велика честь! — відповіла она і усьміхаючись показала свої красні зуби. — Хиба-ж ви мене дїйстно не знаєте, пане Август? Я Павлина Петерс.

— Павлина — моя мала сусїдка з улицї Фридриха? відозвав ся Гельмштедт і дивуючись і трохи недовіряючи.

— Та сама, лиш за той час трохи підросла.

— Бійте-ж ся Бога, панно, що-ж вас принесло аж сюди до Ню-Йорку?

Не кажіть менї „панно!“ — сказала она на то нїби трохи з гнївом, нїби просячи — та-ж ми прецї колись собі тикали. А може вам тут не конче сидїти, то подайте менї руку і перейдім ся трохи та побалакаймо — я така рада, що знайшла раз знову якогось знакомого з давних часів.

Гельмштедт навіть і не знав, коли они перейшли вже були половину парку, а єї рука здавалась єму легка, як перо. Але як-раз то, що она дотикала ся єго нею так легко, зворушало всї єго нерви; він дивив ся в єї сьвіже личко і не чув анї слова з того, що она доси балакала.

— Скажіть же менї насамперед, як ви ді-

цілої належитости всїх податків постійних, а обшари двірскі лиш 3 прц. Внесенє пос. Ст. Баденього вводить в тім взглядї повне зрівнанє престаций, а іменно так як громади так і обшари двірскі мають платити по 6 прц. постійних податків. Внесенє повисше принято оплесками.

Пос. Николай Криштофович поставив внесенє о змінї взірцевого статута для кас щадничих. — Пос. Пашковский і Єнджейович поновили своє внесенє поставлене минувшого року о змінї закона дорогового в предметї престаций в материялї деревнім, доставлюванім обшарами двірскими.

Пос. Романчук поставив внесенє в справі реформи виборчої соймової. Внесенє се домагає ся: 1) щоби вироби в сїльских громадах відбували ся безпосередно; 2) щоби право вибору мали всї, що платять якийнебудь податок, всї, що провадять власне ґаздівство, відбули службу войскову, суть головами родини зложеної бодай з 4 осіб та уміють читати і писати; 3) щоби міста, котрі при виборах до Ради державної суть втягнені до курий міст, були виключені з громад сїльских и вибирали з курий міст, а в таких містах, котрі тепер за малу мають репрезентацию, щоби число послів було збільшене; 4) такі округи, що мають понад 100.000, щоби вибирали по двох послів з громад сїльских в двох окремих округах виборчих. — Внесенє се підписали посли: Романчук, Січиньский, Телїшевский, Рожанковский, Король, Окуневский, Гаморак, Охримович, Савчак, Кулачковский, Герасимович, Гурик, Барабаш, Антоневич, Поточек, Жардецкий, Клеменсевич, Ольпиньский, Пальх.

Слїдуюче засїданє назначено на середу.

Перегляд полїтичний.

Вчера розпочав ся процес членів тайного товариства „Омлядіна" в Празї, але в наслїдок того, що як оборонцї обжалованих так і самі обжаловані ставили всїлякі внесеня, відложено відчитанє акту обжалованя до нинї. Будинок суду карного з надворку і в серединї стереже поліция в досить значній силї. Перед судом стануло 42 обжалованих, позістаючих на вільній стопі і 35, що сидять в слїдчім арештї. Зараз на початку розправи поставили оборонцї внесенє, щоби розправу відложити, бо саля розправ за мала. Др. Росін вносив, щоби завізвати двох лїкарів і нехай ті скажуть, чи розправа може тут відбувати ся. Трибунал відкинув ті внесеня. До розправи допущено також заступника ґазети Hlas Naroda. — По перерві заявив прокуратор, що відступає від обжалованя убитого Мрви, а трибунал ухвалив перевести тайну розправу. По сїм вибрано 150 мужів довіря.

Рух революцийний ширить ся в Італії чим раз більше; в многих сторонах творять ся цїлі ватаги ворохобників. Одна така узброєна ватага хотїла впасти вчера до міста Каррари, але жандармерия почала стріляти і не пустила єї.

Новинки.

Львів дня 16 січня.

— **Іменованя.** Комісар пов. Антін Поглодовский покликаний до служби в Міністерстві справ внутрішних. Катихитом при ґімназиї в Бучачи іменований о. Осип Стисловский. Учитель зі Стрия Людвик Мацюльский іменований дїйстним учителем при реальній школї в Тернополи. П. Намістник іменував Едварда Вітошиньского офіцїялом, а Осипа Янковского канцелїстом Прокураториї скарбу у Львові. Осип Домитрашкевич з Черновець зістав провіз. учителем в станїславівскім закладї карнім.

— **Перенесеня.** П. Міністер справедливости переніс судів повітових: Осипа Моталя з Боринї до Старого Міста, Омеляна Волощаковича з Судової Вишнї до Боринї, Льва Кульчицкого з Лопатина до Городка, Андрія Алексевича зі Старого Міста до Куликова, Остапа Крушельницкого з Куликова до Жовкви, Володимира Мандичевского з Сїнявы до Галича і Володимира Прокопчица з Турки до Щирця. — П. Намістник переніс комісарів повітових: дра Петра Губаль-Добряньского з Велички до Самбора, Антона Гродкого з Сокаля до Станїславова, Льва Крушицького зі Станїславова до Львова, Франца Ксав. Шейбаля з Самбора до Бялої, Володислава Куликівского зі Львова до Велички, Івана Матковского з Рогатина до Сокаля і Юлїя Бронарского з Товмача до Рогатина; концепістів Намістництва: др. Здислава Ваврвиша з Бжеска до Сяпока і др. Володислава Підчаского з Кракова до Велички; а практикантів: Валерия Шпальского з Величка до Рави, др. Стефана Таньского з Велички до Живця, Болеслава Кудельского з Кольбушови до Коломиї, Людвика Валлонї з Живця до Товмача і Вільгельма Гавроньского з Мільця до Кольбушови. Також офіциял Намістництва Домінїк Дельнон перенесений зі Львова до Камінки до староства.

— **Конкурси.** На посаду греко-кат. катихита при 5-клясовій школї мішаній в Камінцї розписує конкурс окружна рада шкільна з речинцем до 10 лютого. Платня 495 зр. річно!

— **Презенти** одержали оо.: Конст. Хиляк на Литиню дек. мокряньского, Ник. Була на Скороднє дек. затварницкого, Ів. Плешкевич на Вовче горішнє дек. жукотиньского, Дан. Михайлів на Мильків дек. олешицкого, всї в епархиї перемиской.

— **Кваліфікацийні іспити** на народних учителїв зачнуть ся у Станїславові дня 12 лютого с. р. Поданя треба вносити до 1 лютого.

— **На будову руского театру** зложили вп. пп.: о. В. Давидяк з Тухлї 12 зр. за купони; громада Трибухівцї 3 зр. 74 кр.; о. Ник. Теодоровичь з Трибуховець 2 зр. 26 кр.; о. Гінїлевич з Волковичь 5 зр.; о. Віктор Савчак катихит в Добромили 8 зр. 50 кр. за купони; рада повітова в Стрию 50 зр.; питомцї духовні на руки п. Несторовича 6 зр. 1 кр.; Целевичь нотар з Угнова 32 зр.; о. Ів. Юзичиньский з Боринич 50 зр.; п. Жегадлович професор з Вадовиць 5 зр.; о. Онишкевич з Конюх 1 зр. 50 кр.; о. Билинкевич з Надвірня 36 зр. 6 кр.; рада повітова в Кракові 10 зр.; товариство позичкове в Маріямполи 4 зр.; рада громадска в Жуличах 3 зр.; д-р Александер Цюк з Радехова 43 зр.; рада гром. Камінки Струмилової 10 зр.; Юрків з Комарна 35 кр.; рада пов. Мостиск 10 зр.; тов. позичкове в Перемишлянах 25 зр.; Стефан Франків начальник громади в Чупорносові 1 зр.; з пушки в книгарнї ставропиґійскій 3 зр.

— **Спомагаймо своїх!** Просимо Впов. Отцїв духовних і Чч. Братства церковні, що наміряють сего року справляти до своїх церквей плащеницї, зголошуватись завчасу з замовленями до нашого Товариства, щоби ми могли знати: в якім більше-менше числї і в якім родї їх спроваджувати маємо. При тій нагодї подаємо також до відомости, що тепер виробляють ся в нашій робітни різного рода багряні фелони — вельветові, оксамітні, адамашкові, пів-шовкові і цїлком шовкові по різних цїнах, зачавши від 25 зр. до 100 зр. і висше. Позаяк ми заанґажували вже більше число робітниць, длятого просимо о численні замовленя, щоби ми могли їм дати роботу на довший час. — *Від Дирекциї Товариства для виробу риз церковних в Самборі.*

— **З салї судової.** В справі 118 селян познаховицких, обжалованих о нарушенє публичного спокою; пошанованє властий, о чім ми недавно

стали ся сюди до Ню-Йорку! — відозвав ся він знову — чи й ваші родичі тут з вами?

Якась тїнь пересунула ся по лици єго товаришки, а коли она підняла очи до него а відтак їх знов спустила, був в них вираз якийсь так зовсїм инакший від єї давнїшої чупурливости, що молодому чоловікови ажь жаль стало, що він єї питав ся. Але в тій легкій рухливости єї черт спочивала якась так дивна принада, що як здавало ся, мов би в нїй пробивали ся навіть найменші зворушеня душі.

— Мої родичі вже три роки тому, як не жиють; померли на холеру — сказала она очевидно пригноблена. — Вас вже тогди давно не було дома. Я мусїла піти поміж чужі люди та проживати гіренькі часи; я, бачите, уродилась дїйстно більше на „ґрафиню" — як ви то бувало менї говорили, коли хотїли щось красного сказати. — Она усьміхнула ся при тім а в єї очах, коли на хвильку підняла їх до свого товариша, засьвітилась якась зрадлива веселість.— Мої руки були за тоненькі і дрібонькі до тяжкої працї, а я була занадто непосидюща, щоби сидїти цїлий день при машинї до шитя — словом, була то дїйстно якась зовсїм злощастна істория. Аж наконець одна з моїх приятельок, що вже аж згорбатїла була при машинї до шитя, дістала від свого брата з Ню-Йорку гроші на дорогу до Америки, а в листї ще й описував він їй так чудесно житє і становище женщин тутки, що я зібрала все, що ще менї було лишило ся по родичах, і постановила поїхати разом з нею.

— Отже ви проживаєте тепер у своякив своєї приятельки?

— Вже нї, они вернули до краю, а менї не хотїлось покидати Ню-Йорку. — Я тут тепер піби так сама одна.

Гельмштедт кинув оком на богату, модну одїж дївчини і якісь немилі гадки стали єму насувати ся на голову; але они не могли в нїм набрати сили, коли глянув на єї лице, котрого рожеві, мягонькі черти мимо залицяючого ся усьміху, який з них виглядав, все-таки проявляли дївочу невинність.

— Отже ви тут самі, панно? — промовив він по хвили мовчанки, але легонька зміна в єго голосї зраджувала все, що в нїм дїяло ся. — Так, майже сама, пане Гельмштедт — відповіла она і споглянула на него поважно — але скажу вам дві річи: Насамперед тут в сїм краю стережуть женщин якось аж дивним способом, скоро лиш они самі хотять стеречи ся, а відтак можете бути певні, що то не пошкодить вашій чести, коли покажетесь зі мною на улицях Ню-Йорку!

— Але-ж панно....

— Але-ж пане Гельмштедт! Чого ви заєдно говорите до мене „панно", чого з таким страхом питаєтесь, чи я тут сама і псуєте менї всю радість з того, що я вас знов побачила? Не на то ходила я чотири днї оден по другім по парку лиш длятого, щоби переконати ся, чи той, що сидїв на лавцї, як той засумований ґенїй там в Марблешой на нагробнику, котрого нїхто не хоче купити; не на то наконець промовила я два рази до вас — щоби ви позабули на всї згадки з дитинних лїт, що мене гнали до вас та розпитували мене насамперед осторожно і розважно, яке становище я тут займаю

— Але-ж люба Павлино, менї й на гадку не прийшло....

— Добре, пане Август, я вже тепер вдоволена — але скажіть же менї тепер також, чи схочете зі мною напити ся вечером чаю? — таки у мене дома, будемо самі.

— Чому би нї? — дуже радо! — відповів Гельмштедт, і став знов щось собі думати, та аж якось єму маркотно робило ся; однакож коли споглянув на ню і в єї щирих очах побачив сльози, притягнув єї руку сильнїйше до себе та не думав вже над тим, звідки в нїм брали ся ті всїлякі чувства.

Вийшли на Брадвай та ішли туди спорий кусень дороги не розговорюючи богато з собою задля великого натовпу людий, аж товаришка Гельмштедта завернула в бічну улицю. — Маємо ще спорий кусень дороги аж до мого помешканя — відозвалась она — але ходім лїпше спокійнїйшою улицию. А тепер скажіть менї двома словами, що вас занесло аж до Ню-Йорку. Я чула, коли ще була в Берлинї, що ви здали іспит і вступили до суду; тому буде може півтора року і менї аж в голові крутило ся в послїдних днях, коли я стала над тим роздумувати, яка би то доля загнала вас аж до Америки. Коли-б так мене вуси не були збаламутили — а то вже давно тому, коли я вас послїдний раз виділа, — то я була би вже першого вечера до вас заговорила.

То наївне сочувство, яке проявлялось в кождім слові дївчини, тронуло Гельмштедта мило та йимило єго за серце, але то було вже так давно, коли они знали ся, що неожиданє відновленє знакомости впало на него зовсїм несподївано. Межи давнїшною, малою Павлиною, а теперішною в повнім розцвітї панною, що як раз при послїдних словах ще сильнїйше

писали, видав краківский суд засуд. Івана Лямпу за образу Маестату засуджено на 4 місяці тяжкої вязниці з одним постом що тижня. На три місяці кари засуджено три особи, на два місяці шість осіб; на півтора місяця дві селянки. Найнизша кара виносить тиждень вязниці. Загалом засуджено 33 обжалованих, а 85 увільнено.

За кого найрадше виходять дївчата замуж? Шкода, що на таке цікаве питане не можемо відповісти датами з Галичини, лише з Лондону. У нас нїхто не звертав доси на се уваги, а в Лондонї і то зацікавило одного лїкаря. Отже хто в найбільшій ласці у дївчат лондоньских? На першім місци — актори, але тілько ті, що веселі ролї грають; трагіки на дальшім місци. Відтак ідуть, розуміє ся, войскові, дальше священики і лїкарі. Адвокати зачисляють ся також до добрих „партиї“; артисти малярі і різьбарі тїшать ся також ласкою у дївчат. За то поети, лїтерати, повістярі і денникарі, а що найдивнїйше і банкирі, по думці дївчат не суть „відповідними“ женихами і тому они дістають гарбузів щонеміра. Хто знає добре наші відносини, нехай собі зміркує, на яких женихів у нас найбільший попит.

— **В борбі о прожиток** американьскі женщини витискають щораз більше мужчин з ріжних становищ. У Сполучених Державах єсть уже звиш чверть міліона женщин, що працюють самі на себе. Між иншими єсть там 110 адвокаток, 161 женьских духовних (в роді сьвященників), 320 лїтераток, 580 денникарок, 2061 артисток, 2.136 женьских архитектів, 5.135 ріжних урядничок, 2.438 лїкарок та женьских хирургів, 13.182 учительок музики, 21.071 бухгальтерок, 14.463 властительок самостійних домів торговельних і вкінци 155.000 учительок шкільних.

— **Вісти з Буковини.** В Ревнї повісив ся господар Юрий Василюк. В Молодієві замерз в поли знаний пяниця Адам Найман. — В Кучурові повісив ся пяк Михайло Крєчуняк. — В низших Шерівцях посварили ся два господарі Іван Павлїйчук і Танаско Бабійчук, при чім Павлїйчук так сильно ударив буком по голові Бабійчука, що сей по кілька хвилях віддав Богу духа. — В Банилові рускім убила кагла цілу родину Михайла Кушнїра; 26-лїтний син Остап і 12-лїтна донька Аниця погибли, а Михайла Кушнїра і его жінку відратовано вправдї, але так они ослаблені, що нема надії, щоби їх при житю удержати. — З такої самої причини погибла зарібниця Анна Мален в Чернівцях. — В. Ст. Іліє лишила Ґафіца Сук двоє малих дїтий без надзору дома, а они бавлючись сїрниками підпалили постїль, при чім одна дитина згоріла цілком, а друга тяжко попарила ся. — Скажений вовк покусав в селї Ґалбев, коло Сучави, чотирох селян. Вислано їх до закладу лїчничого проф. Бабеша до Букарешту. — Два парубки з Чернавки: Бабійчук і Павлевич закохали ся в однїй красавици, а що оден мусїв уступити ся, отже стали сварити ся. Павлевич розлютив ся і збив свого суперника так, що той під его руками і застиг. — В огни згоріли: в Топорівцях 5-лїтний син Райфера, на котрім заняла ся одежа; в Чернавці 6-лїтна дївчина Параска Паскаль, а в Бергометї 14-лїтна донька Косована, що неосторожно обходила ся з нафтою.

Господарство промисл і торговля.

Штучні навози.

В теперішних часах вже і поменші господарі не можуть обійти ся без штучних навозів, коли хоч трохи хотять удержати своє рільне господарство в добрім станї. Але коли вже господареви треба конче штучного навозу, то він повинен бодай знати, що то суть ті штучні навози і з чого они роблять ся та як, де і коли уживати, а відтак, як розпізнати правдивий і добрий навіз від всякої лихої мішанини, за котру треба нераз добре заплатити, а опісля покаже ся, що то лиха мішанина навіть зовсїм не придатна на навіз; нинї, бачите, все фальшують, а штучні навози тим легше, бо їх трудно відразу розпізнати. Заким однакож розкажемо дещо про штучні навози, мусимо насамперед сказати кілька слів, длячого і на що їх уживає ся.

Кожда ростина бере собі поживу із землї і воздуха. Коли яку небудь ростину, н. пр. дерево спалимо, то видимо, що она має найбільше вугля; той вугол бере она собі із воздуха. Але в ростинї крім вугля суть ще і інші творива іменно же такі, котрі она бере собі з землї. Коли-ж в земли нема тих творив, або лиш дуже маленько, то ростина не має чим живити ся і або зовсїм не росте або нидїє. Рільник мусить длятого штучно годувати ті ростини, котрі садить або сїє, коли хоче, щоби они єму добре родили, а годує їх дуже часто штучними навозами, котрі виробляють окремі до того фабрики.

Суть чотири роди штучних навозів: 1) навози фосфорові; 2) навози потасові; 3) навози азотові; 4) навози вапняні. До навозів фосфорових належать передовсїм фосфорити, о котрих тут зараз близше поговоримо.

Ф о с ф о р и т и. В декотрих сторонах нашого краю, іменно же на Поділю над Днїстром і его притоками, коло Городенки, Незвиск, Луки, Худиковець, знаходять ся в земли чорняві кулї завбільшки лїскового або волоского оріха або й доброго кулака, а навіть і більші. Тоті кулї лежать в земли або порозкидані кожда окремо, або нераз і цілими верствами; они бувають часто зовсїм круглі й гладкі, або сплощені, нирковаті й з верха рапаві. Они бувають дуже тверді а коли їх розбити, то показуєсь, що они часто в самій серединї попукані та що із середини ідуть камінні жилочки ажь під верх кулї. Коли ті фосфорити лежать в земли купками, а між ними знаходять ся закаменїлі кости передпотопових зьвірят, або мушлї, то можна майже сказати, що ті фосфорити — то закаменїле лайно передпотопових зьвірят, або т. зв. копролїти.

У нас тих фосфоритів дуже мало і не оплатилось би ставити задля них фабрики; але в Росиї, особливо на російскім Поділю, в курскій та воронїскій ґуберниї єсть їх дуже богато. Однакож і там не переробляють їх фабрично, але вивозять цїлими кораблями до Франциї, де їх мелють на муку, або переробляють на т. зв. суперфосфат, а опісля за дорогі гроші відпродують назад до Росиї.

Ті фосфорити мають в собі твориво зване фосфоровою кислотою, котра служить ростинам за поживу і длятого то фосфоритів уживає ся на штучний навіз. Однакож фосфоритів яко навіз можна уживати лиш на торфових ґрунтах, і то в сторонах, де они суть близько; їх треба змолоти на мілку муку, розсипувати лиш в осени на поли по 6 до 10 сотнарів на гектар під всякі ростини і переорувати. Фосфорити служать головно до виробляваня суперфосфату. (Дальше буде).

Я к д о с м о т р и т и с я ж и в ч и к а у з ь в і р я т? Здоровий кінь віддихає на мінуту 9 до 10 разів, а живчик (пульс) бє у него на мінуту 36 до 40 разів; у вола віддих в тім самім часї 15 до 18, а живчика 45 до 50; у вівці віддих 12 до 15, а живчик 70 до 80; у пса віддих 16 до 18, а живчик 90 до 100. Числа ті суть однакож лиш тогди важні, коли зьвіря єсть зовсїм спокійне; они зміняють ся також з віком: молодий кінь віддихає 14 до 15 разів на мінуту а старий 9 до 10; молодий віл — 18 до 21 а старий 15 до 18. — У коня можна досмотрити ся живчика, коли положить ся єму долоню на долїшний край лївої, горішної вилиці. Вола бере ся обіруч за хвіст при насадї а на долїшній поверхни его почує ся зараз живчик. У вівці і инших менших зьвірят можна досмотрити ся живчика на внутрішній сторонї лївої, передної ноги, а іменно в ямці над колїном.

— Р а н н а к у к у р у д з а, котрої шульки дозрівають вже в половинї липня, єсть італїяньска звана Nanerottolo, або „карлик Піньолетто (Pignoletto). Она доходить до 80 центіметрів висоти и родить 2 до 5 шульків. Сїє ся під конець цьвітня. Зерно жовте як золото, дає делікатну муку, а молоді шульки догідні на продаж, бо спечені або уварені дуже смачні. Насїння можна дістати за 30 феників (18 кр.) 20 ґрамів, або по 2 марки (1 зр. 20 кр.) за пів кільо під адресою: Albert Fürst in Schmalhof, Post Vilshofen, Niederbayern.

Т Е Л Є Ґ Р А М И.

Берлин 16 січня. В парляментї предложено проєкт закона о податку від тютюну. — Межи фабрикантом Делякроа а доктором Ревером, товаришем Вісмана з експедициї по озері Нїянса, відбув ся поєдинок, в котрім Ревер погиб.

Рим 16 січня. В Масї настав спокій, зато побоюють ся розрухів в Каррарі. В Лївориї застановлено рух трамваю і позамикано склепи; в містї знайдено бомбу і щасливо не допущено до вибуху.

Ню-Йорк 16 січня. Поїзд експресовий, їдучий в Довер, наїхав коло Джерзі-Сіті на другий поїзд, а в наслїдок того згинуло 20 людий, а богато покалїчило ся.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий.**

вхопилась его руки, не було пїякої звязи, і мимо всякої волї не міг він якось бути з нею вповні свобідний. Він розповів їй коротко, що привело его до Ню-Йорку, та що він саме тепер оглядає ся за якимсь новим становищем. За той час, коли він розповідав, она не спускала з него очий. — Коли-ж бо ви не знаєте ще по анґлїйски! — відозвала ся она, коли він на хвилю замовк — а серед нїмецкої голоти, де би ви без того могли обійти ся, не схочете чей собі шукати становища.

— Я думаю, що треба буде старати ся десь о посаду якогось учителя!

— Що, о посаду учителя? — повторила его товаришка, котра нараз пристанула і розсьміяла ся чистим, дзвінким голосом. — Ви, Августе, хочете стати за учителя?... Не гнївайтесь на мене, але бо я вже не знала собі ради! — сказала она, пустившись дальше, і очевидно старала ся здержатись від сьміху. — Божечку мій, звідки-ж прийшла вам така гадка до голови?

— Ба, звідки! — відповів Гельмштедт і мимо того, що журба взялась нараз знову его голови, мало що не став сьміяти ся так само, як і его товаришка. — А хиба-ж ви знаєте щось иншого для мене?

— Та-ж ви преці правник — відповіла она і знов споважнїла — чому-ж не стараєте ся станути де за писаря у якого адвоката і не учите ся того, чого вам потреба? Відтак будете виголошувати бесїди, люде вас спізнають, а опісля будете мати велику практику, або за кілька лїт дасьте ся вибрати на якого урядника. Коли-б я так була мужчиною, то стала би в Америці хиба лиш за адвоката.

— Коли-ж бо я не умію ще анї словечка по анґлїйски!

— Ну, того скоро навчите ся. Возьміть собі лиш на кілька місяців учителя, а передовсїм не заходіть в нїмецкі товариства. Я хоч сама одна, а все-ж таки маю приятеля, котрий міг би ввести вас в найлїпші товариства американьскі, а знаю, що як-раз ви, Августе, знайдете також приятелїв межи Американцями, скоро лиш схочете!

Гельмштедт не відповів зараз, але по его лици видко було, що в его голові було повно чорних гадок. — З вас, Павлино, люба, добра дитина — відозвав ся він по хвили — але з того не буде нїчого.

— А чому-ж би ні?

— Тому, ну, бо годї! Коли-б я так за тих два місяці, що прожив вже в Ню-Йорку, робив був після вашої гадки, то може би то могло й стати ся — тепер вже за пізно!

Дївчина дивилась єму через хвилю допитливо в очи, а відтак нїби нараз щось вже зовсїм зрозуміла, бо черти еї лиця якось роз'яснились. — Онтам моє помешканє — сказала она по хвили — поговоримо там о тім, може ще дасть ся щось зробити. — Гельмштедт видїв той ясний усьміх на еї лици, але він був для него непонятний так само, як і та дївчина та еї відносини.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.